

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК 343.32+343.97(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-5-13>

Бабенко А. М.,

*доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
інституту права та безпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Підгородинський В. М.,

*доктор юридичних наук, доцент, проректор
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Позігун І. О.,

*доктор філософії, старший науковий співробітник відділу аспірантури (ад'юнктури) і докторантури
Одеського державного університету внутрішніх справ*

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

CRIMINOLOGICAL ANALYSIS OF INDIVIDUAL INDICATORS OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST THE FOUNDATIONS OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

У статті проводиться аналіз кримінологічних показників кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. У системі Особливої частини КК України розділ стосовно злочинів проти основ національної безпеки поставлений на перше місце. Для проведення аналізу було наведено емпіричні дані за період з 2019 року до вересня 2024 року включно, на основі чого приходимо до висновку, що за весь час спостерігається стабільно висока тенденція даного виду кримінальних правопорушень, однак особливо збільшилася ця кількість саме в 2022 році. Визначено зміст поняття «національна безпека» та «кримінологічна характеристика». Виявлено, що перелік кримінальних правопорушень, передбачених в Розділі I Особливої частини КК України було доповнено двічі, у порівнянні з редакцією 2001 року – з початком періоду АТО (2014 рік) та внаслідок повномасштабного вторгнення до нашої країни (2022 рік).

На основі проведеного аналізу офіційних статистичних даних включно пропонуються наступні висновки: найбільш поширеними за вказаний період є колабораційна діяльність, посягання на територіальну цілісність і недоторканність України та державна зрада, а найменш – посягання на життя державного чи громадського діяча, диверсія та шпигунство. Окрім того, у структурі кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України переважають тяжкі кримінальні правопорушення. Частина кримінальних проваджень у яких оголошується підозра особі не досягає й 30% від загальної кількості, до суду надходить не більше 20% кримінальних проваджень щодо виявлених посягань проти основ національної безпеки, а також значний відсоток кримінальних проваджень залишаються без відповідного процесуального рішення.

Ключові слова: національна безпека, кримінальні правопорушення, кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки, рівень, динаміка, структура, питома вага.

The article analyzes the criminological indicators of criminal offenses against the foundations of national security of Ukraine. In the system of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine, the section on crimes against the foundations of national security is in the first place. For the purpose of the analysis, empirical data for the period from 2019 to September 2024 inclusive were provided, and based on this, the author concludes that there has been a consistently high trend of this type of criminal offenses over the entire period, but this number increased especially in 2022. The author defines the content of the concepts of “national security” and “criminological characterization”. It is found that the list of criminal offenses provided for in Section I of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine was supplemented twice,

compared to the 2001 version – with the beginning of the ATO period (2014) and as a result of a full-scale invasion of our country (2022).

Based on the analysis of official statistics, the following conclusions are offered: the most common crimes during this period are collaboration, encroachment on the territorial integrity and inviolability of Ukraine and treason, and the least common are encroachment on the life of a state or public figure, sabotage and espionage. In addition, grave criminal offenses prevail in the structure of criminal offenses against the foundations of Ukraine's national security. The number of criminal proceedings in which a person is served with a notice of suspicion does not reach 30% of the total number, no more than 20% of criminal proceedings concerning identified offenses against the foundations of national security are brought to court, and a significant percentage of criminal proceedings remain without an appropriate procedural decision.

Key words: *national security, criminal offenses, criminal offenses against the foundations of national security, level, dynamics, structure, proportion.*

Постановка проблеми. Кримінальний кодекс України (далі – КК України) в своїй першій редакції від 5 квітня 2001 року закріплював кримінальну відповідальність за вчинення всього шести кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК України); посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК України); державна зрада (ст. 111 КК України); посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК України); диверсія (ст. 113 КК України); шпигунство (ст. 114 КК України).

Редакція КК України станом на жовтень 2024 року вже має більш розширений перелік кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, який окрім попередньо названих також містить заборону фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж територій або державного кордону (ст. 110-2 КК України) та перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань (ст. 114-1 КК України), які було криміналізовано у 2014 році; колабораційна діяльність (ст. 111-1 КК України), пособництво державі-агресору (ст. 111-2 КК України), несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану, які було криміналізовано у 2022 році після початку повномасштабного вторгнення в Україну. Дослідження кримінологічних показників

кримінальних правопорушень допомагає виявити відповідні тенденції, а також детермінанти, що лягає в подальшому в основу політики протидії та запобігання злочинності, в цілому, та даному виду кримінальних правопорушень, зокрема.

Стан наукової розробки. Окремими питаннями проблематики кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України займалося чимало вітчизняних вчених, серед яких В.Ф. Антипенко, О.Ф. Бантишев, В.О. Глушков, В.А. Ліпкан, В.П. Ємельянов, П.С. Матишевський, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, М.А. Рубашенко, А.В. Савченко, Є.Д. Скулиш, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, О.В. Шамара та багато інших. Однак на сьогодні, особливо з урахуванням особливостей, які виникли внаслідок повномасштабного вторгнення, дослідження вказаних кримінальних правопорушень, а так само їх кримінологічної характеристики, залишається одним із самих актуальних напрямків наукових розробок.

Метою даної статті є аналіз кримінологічних показників кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняна наукова доктрина кримінального права не містить єдиного визначення поняття національної безпеки України, як і різняться позиції науковців. Наприклад, В.А. Ліпкан під національною безпекою пропонує розуміти «своєрідну сферу існування людини, нації, держави, культури, традицій, звичаїв, ресурсів, що не лише міцно пов'язує людей між собою, а й єднає їх із історичною спадщиною та навколишнім середовищем» [1, с. 10]. А.Г. Мосейко пропонує під національною безпекою варто розглядати «захищеність життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави, національних цінностей, способу життя від широкого спектра

зовнішніх і внутрішніх загроз, різних за своєю природою» [2, с. 44].

Д.О. Беззубов визначає окремі види категорії феномена національної безпеки, де перший представляє собою «пасивну категорію», коли «національна безпека в собі як певний стан оточуючого середовища, за якого відсутня небезпека», друга категорія – «активна категорія», де «національна безпека, виявляється у взаємодії з антагоністичними поняттями «небезпека», «загроза» або «ризик» і характеризується діями суб'єктів соціуму для досягнення безпечного стану чи управління системою з метою уникнення виникнення ситуації небезпек, загроз і ризиків»; та третя «нейтральна категорія» національної безпеки, яка передбачає «встановлення одночасного стану безпеки суспільства з діяльністю щодо моніторингу стану загроз і небезпек у майбутньому періоді» [3, с. 48].

Чинне законодавство визначає національну безпеку України як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз», а «національні інтереси України – життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян» [4].

Також слушною видається позиція з приводу визначення основних показників національної безпеки трактуючи такими національну незалежність і суверенітет, територіальну цілісність держави; розвиненість громадянського суспільства, рівень демократизму, сформованість та дієвість законодавчої бази правової держави, захищеність особи; економічні можливості держави, захищеність особи; економічні можливості держави, захищеність особи; наявність загальної стратегії національного розвитку, «національної ідеї», загальновизнаної мети; національну згоду і єдність; внутрішньополітичну стабільність; готовність та здатність політичних сил реалізовувати загальновизначені цілі [5, с. 58–59].

У свою чергу, у науковій доктрині кримінології не існує одностайного визначення поняття

«кримінологічна характеристика» та його змісту. Наприклад, на думку Василевича В.В. «кримінологічна характеристика – це стійкі відомості про рівень, структуру, динаміку й географію злочинних дій, а також про осіб, які їх учиняють, тобто нові відомості про справжній стан явища, повні й точні знання про нього для ефективної й науково обґрунтованої протидії конкретним кримінальним правопорушенням» [6, с. 83]. Старушкевич А.В. пропонує під кримінологічною характеристикою розуміти «систематизовані відомості про динаміку злочинів, які мають значення під час встановлення їхніх причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів та прийняттю заходів щодо їх усунення» [7].

Кримінологічна характеристика за визначенням А.Ф. Зелінського, «є комплексним поняттям, що характеризується поширеністю відповідної протиправної поведінки, її різновиди, типові способи вчинення злочинних посягань, їх мотивацію, місце і час вчинення, а також особливості суб'єктів злочинів» [8, с. 38]. Боднар В.Є. пропонує поняття кримінологічної характеристики трактувати досить лаконічно – «сукупність статистично значущих показників про рівень, коефіцієнти, структуру, динаміку злочинності, а також дані щодо осіб, які вчиняють злочин» [9, с. 147].

Отже, в основі кримінологічної характеристики покладається інформація, що так чи інакше пов'язана із самим суспільно небезпечним явищем, суб'єктами його вчинення, а також з їх детермінаційним комплексом. Така інформація глибоко вивчається, після чого в узагальненому виді складає основу розробки системи планування та програмування запобіжних заходів щодо конкретних видів злочинності. Офіційна інформація щодо стану кримінальних правопорушень на території України зображено у відповідних зведених статистичних таблицях Офісу Генерального прокурора України [10], що й буде закладено в основі проведеного далі аналізу.

У 2019 році було загалом зареєстровано 444 130 кримінальних правопорушень, з яких 379 випадків склали кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України.

Із 379 кримінальних правопорушень: 52 – діяння, передбачені ст. 109 КК України (13,7%),

135 – ст. 110 КК України (35,6%), 41 – ст. 110-2 КК України (10,7%), 123 – ст. 111 КК України (32,6%), 5 – ст. 112 КК України (1,3%), 9 – ст. 113 КК України (2,4%), 9 – ст. 114 КК України (2,4%), 5 – ст. 114-1 КК України (1,3%). Отже, найбільш поширеними в даному році були посягання на територіальну цілісність і недоторканність України та державна зрада, а найменш поширеними – посягання на життя державного чи громадського діяча та перешкодження законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Із загальної зареєстрованої кількості даного виду кримінальних правопорушень, вчинених у 2019 році 127 особам було вручено повідомлення про підозру, що становить 33,5 % від загальної кількості виявлених посягань на національну безпеку України. Із вказаних 379 випадків – 148 є особливо тяжкими кримінальними правопорушення (питома вага від загальної кількості 39 %), де щодо 35 осіб було оголошено підозру, що склало лише 9,2 % від усіх вчинених кримінальних правопорушень; 133 – тяжкими (питома вага від загальної кількості 35 %), з яких 52 особи-виконавці отримали підозру в процесуальному порядку, що дорівнює 18 % від усіх вчинених кримінальних правопорушень та 98 середньої тяжкості (питома вага від загальної кількості 26 %), із кількості яких 40 особам оголошено підозру у вчиненні кримінального правопорушення, що відповідає 10,5 % від усіх вчинених кримінальних правопорушень проти національної безпеки України за 2019 рік.

Із 379 виявлених кримінальних правопорушень, кримінальна відповідальність за вчинення яких передбачена Розділом I Особливої частини КК України 82 кримінальних проваджень було скеровано до суду з обвинувальним актом, 21 – з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності та 3 – з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру. Однак на кінець звітного періоду 39 кримінальних проваджень було закрито, а щодо 263 не було прийнято рішення.

За період 2020 року правоохоронними органами було зареєстровано 360 622 кримінальних правопорушення, з яких 414 було вчинено проти основ національної безпеки України. Із зазначеної кількості в 122 кримінальних про-

вадженнях було оголошено підозру особі, що становить 29,5 % від загальної кількості.

У вказаному звітному періоді мало місце 76 випадків посягань, передбачених ст. 109 КК України (18,5%), 140 – ст. 110 КК України (33,9%), 29 – ст. 110-2 КК України (7%), 145 – ст. 111 КК України (35,9%), 2 – ст. 112 КК України (0,5%), 3 – ст. 113 КК України (0,7%), 6 – ст. 114 КК України (1,4%), 5 – ст. 114-1 КК України (1,2%). Відтак, найбільш поширеним в даному році була державна зрада та посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, а найменш поширеним – диверсія та посягання на життя державного чи громадського діяча.

Із 414 виявлених кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України 201 тяжке кримінальне правопорушення, з яких лише у 49 випадках особі оголошено підозру, що становить 11,8% від загальної кількості, 117 – середньої тяжкості, з яких у 32 кримінальних правопорушеннях особі було оголошено про підозру, що, відповідно, становить 7,7%, 37 – нетяжкі кримінальні правопорушення проти національної безпеки із яких лише в 7 кримінальних провадженнях було оголошено про підозру, що склало 1,7% від загальної кількості облікованих правопорушень за звітний період.

За 2020 рік до суду було направлено матеріали 97 кримінального провадження, з яких 71 – з обвинувальним актом, 25 з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності та 1 – з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру. Однак на кінець звітного періоду 41 кримінальне провадження було закрито, а щодо 297 не було прийнято рішення.

У 2021 році було зафіксовано 321 443 кримінальних правопорушень взагалі, з яких проти основ національної безпеки України склало – 520 посягань, серед яких лише 157 особам було оголошено підозру, що відповідає 30,1% від усієї кількості. Із 520 вчинених діянь, кримінальну відповідальність за які передбачено Розділом I Особливої частини КК України 81 склали діяння, передбачені ст. 109 КК України (15,6%), 149 – ст. 110 КК України (28,6%), 46 – ст. 110-2 КК України (8,8%), 208 – ст. 111 КК України (40%), 2 – ст. 112 КК України (0,4%), 18 – ст. 113 КК України (3,6%),

9 – ст. 114 КК України (1,7%) та 7 – ст. 114-1 КК України (1,3%). Відтак, найбільш поширеними у 2021 році виявилися державна зрада та посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, а найменш поширеним – посягання на життя державного чи громадського діяча та перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Із 520 виявлених посягань проти основ національної безпеки України 254 були тяжкими кримінальними правопорушеннями, в провадженнях щодо яких 75 особам було оголошено про підозру (14,4%), 149 кримінальних правопорушень середньої тяжкості, серед яких щодо 36 винних осіб, які їх вчинили було оголошено підозру (7%), 106 кримінальних правопорушень було невеликої тяжкості, де 42 особам було оголошено про підозру (8,1%).

Окрім того, за 2021 рік до суду було скеровано 124 кримінальних провадження, з яких 94 – з обвинувальним актом та 30 з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності. На кінець звітного періоду 58 кримінальне провадження було закрито, а щодо 372 не було прийнято рішення.

У 2022 році було зафіксовано 362 636 кримінальних правопорушень, з яких 17 422 посягання проти основ національної безпеки. Однак, лише в 2 158 кримінальних провадженнях особам було оголошено підозру про вчинення кримінального правопорушення, що склало лише 12,4%.

Із вказаної кількості було вчинено 118 посягань, кримінальну відповідальність за яке передбачено ст. 109 КК України, 10 487 – ст. 110 КК України, 246 – ст. 110-2 КК України, 1 957 – ст. 111 КК України, 3 851 – ст. 111-1 КК України, 379 – ст. 111-2 КК України, 2 – ст. 112 КК України, 64 – ст. 113 КК України, 40 – ст. 114 КК України, 76 – ст. 114-1 КК України та 202 – ст. 114-2 КК України. У першу чергу, варто відмітити, що загальна кількість виявлених кримінальних правопорушень значно виросла, але показники найбільш поширених діянь особливих змін не зазнала. Так, найчастіше в даному звітному періоді вчинялися посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, колабораційна діяльність та державна зрада, а найменш вчинюваними були – посягання

на життя державного чи громадського діяча та шпигунство.

Із загальної кількості 12 387 кримінальних правопорушень були тяжкими, у 1 027 кримінальних провадженнях щодо яких було оголошено особам про підозру (5,9%), 2 630 – кримінальних правопорушень середньої тяжкості, серед яких 577 особам було оголошено про підозру (3,3%), 1 447 – нетяжких кримінальних правопорушень, де 239 особам оголошено про підозру (1,4%) та 949 кримінальних поступки, серед яких в 314 кримінальних провадженнях було оголошено особам підозру (1,8%).

1 196 кримінальних проваджень було направлено до суду, з яких 1 154 з обвинувальним актом, 38 з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності та 4 – з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру. На кінець 2022 року 477 кримінальних проваджень було закрито, в 15 511 кримінальних провадженнях процесуального рішення прийнято не було.

За період 2023 року було зареєстровано 475 595 кримінальних правопорушень, з яких 6 270 кримінальних правопорушень було вчинено проти основ національної безпеки України. Із вказаної кількості лише в 2 274 кримінальних провадженнях особам було оголошено підозру.

Так, за вказаний рік було вчинено 108 кримінальних правопорушень, кримінальну відповідальність за які передбачені ст. 109 КК України, 614 – ст. 110 КК України, 128 – ст. 110-2 КК України, 1 169 – ст. 111 КК України, 3 207 – ст. 111-1 КК України, 619 – ст. 111-2 КК України, 3 – ст. 112 КК України, 33 – ст. 113 КК України, 38 – ст. 114 КК України, 159 – ст. 114-1 КК України, 192 – ст. 114-2 КК України. Таким чином, найбільш часто вчинюваним кримінальним правопорушенням проти основ національної безпеки стала колабораційна діяльність та державна зрада, а найменш – посягання на життя державного чи громадського діяча та диверсія.

За 2023 рік було вчинено 2 821 тяжке кримінальне правопорушення проти основ національної безпеки, серед яких в 921 кримінальних провадженнях було оголошено особі про підозру (14,7%), 1 780 – середньої тяжкості, серед яких 628 особам оголошено про підозру (10%), 944 – невеликої тяжкості, де підозру

оголошено в 372 кримінальних провадженнях (6%), 709 кримінальних проступків, серед яких в 344 провадженнях оголошено особі підозру (5,5%).

До суду у 2023 році до суду було направлено 1 673 кримінальних провадження, з яких 1 654 з обвинувальним актом, 13 – з клопотанням про звільнення від кримінальної відповідальності та 6 – з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру. Закрито за рік 153 кримінальних провадження, а в 4 194 провадженнях рішення на кінець звітного періоду не прийнято.

За період січень-вересень 2024 року було виявлено та зареєстровано 382 235 кримінальних правопорушень, з яких 4 997 посягань проти основ національної безпеки України. У 1 795 кримінальних провадженнях із них особам оголошено підозру.

За вказаний період було вчинено 67 кримінальних правопорушень, кримінальна відповідальність за яке передбачено ст. 109 КК України (1,3%), 434 – ст. 110 КК України (8,7%), 69 – ст. 110-2 КК України (1,4), 915 – ст. 111 КК України (18,3%), 2 142 – ст. 111-1 КК України (42,7%), 420 – ст. 111-2 КК України (8,4%), 0 – ст. 112 КК України, 165 – ст. 113 КК України (3,3%), 27 – ст. 114 КК України (0,5%), 584 – ст. 114-1 КК України (11,9%), 174 – ст. 114-2 КК України (3,5%). З чого вбачається, що найбільш поширеним кримінальним правопорушенням проти основ національної безпеки є колабораційна діяльність та державна зрада, а найменш поширеним – посягання на життя державного чи громадського діяча та шпигунство.

Висновки. Проведене дослідження аналізованих кількісних та якісних показників кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України надало можливість виявити окремі особливості. У першу чергу, перелік кримінальних правопорушень, передбачених в Розділі I Особливої частини КК України було доповнено двічі, у порівнянні з редакцією 2001 року – з початком періоду АТО (2014 рік) та внаслідок повномасштабного вторгнення до нашої країни (2022 рік). Для проведення аналізу було наведено емпіричні дані за період з 2019 року до вересня 2024 року включно, на основі чого приходимо до висновку, що за весь час спостерігається стабільно висока тенденція даного виду кримінальних правопорушень, однак особливо збільшилася ця кількість саме в 2022 році.

Найбільш поширеними за вказаний період є колабораційна діяльність, посягання на територіальну цілісність і недоторканність України та державна зрада, а найменш – посягання на життя державного чи громадського діяча, диверсія та шпигунство. Окрім того, у структурі кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України переважають тяжкі кримінальні правопорушення. Частина кримінальних проваджень у яких оголошується підозра особі не досягає й 30% від загальної кількості, до суду надходить не більше 20% кримінальних проваджень щодо виявлених посягань проти основ національної безпеки, а також значний відсоток кримінальних проваджень залишаються без відповідного процесуального рішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ліпкан В.А., Ліпкан О.С. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях: словник., Вид. 2-ге, доповн. і переробл. К.: Текст. 2008. 400 с.
2. Мосейко А.Г. Національна безпека України як об'єкт публічного адміністрування. Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. 2019. Вип. 2 (86). С. 42–52.
3. Беззубов Д.О. Проблеми теорії публічного адміністрування в сфері забезпечення національної безпеки. Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Право. 2018. Вип. 5. С. 45–49.
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
5. Сиволап Л.А. Теоретичні аспекти національної безпеки країни та вплив на неї економічної безпеки. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки. Маріуполь. 2014. Вип. 27. С. 55–62.
6. Василевич В.В. Поняття кримінологічної характеристики насильницьких злочинів. Право України. 1997. № 12. С. 82–84.
7. Старушкевич А. В. Криміналістична характеристика злочинів: навч. посіб. Київ: Правник, 1997. 44 с.
9. Зелінський А.Ф. Кримінологія. Харків: Рубікон. 2000. 240 с.

9. Боднар В.Є. Кримінологічна характеристика злочинів у сфері службової діяльності працівників правоохоронних органів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. № 3 (99). 2016. С. 144-153.
10. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Офіс Генерального прокурора. ГKD: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>
11. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір : монографія. Одеса : ОДУВС, 2014. 416 с.
12. Бабенко А. М. Територіально-просторовий аналіз злочинності у населених пунктах Одеської області. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2017. № 2(9). URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/11_Babenko.pdf
13. Бабенко А.М. Тактико-психологічні, кримінально-процесуальні, адміністративно-правові та оперативно-розшукові заходи профілактики і запобігання кримінальним правопорушенням. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 1. 2021. С. 14–22.